

ע"פ 50500/06/18 - מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד אחמד סקר, איברהים סקר

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
ע"פ 50500-06-18 מדינת ישראל נ' סקר ואח' 05 אוגוסט 2018

בפני הרכב כב' השופטים:
י. גריל, שופט בכיר [אב"ד]

כ. סעב, שופט

א. לוי, שופט

המערערת:

מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה
ע"י ב"כ עוה"ד שגיא סיון

נגד

המשיבים

1. אחמד סקר

2. איברהים סקר

ע"י ב"כ עוה"ד סמעאן זיאד

פסק דין

א. בפנינו ערעור המדינה על הכרעת הדין של בית משפט השלום בעכו (כב' השופטת ש. פיינסוד-כהן) מיום 14.1.18 ועל גזר הדין מיום 23.4.18.

ב. הנסיבות הצריכות לעניין הינן בתמצית אלה:

המדינה הגישה לבית משפט קמא כתב אישום כנגד המשיב מס' 1 (יילד 1951) וכנגד בנו, הוא המשיב מס' 2 (יילד 1977) בו נטען, שהמשיב מס' 1 הוא הבעלים של משאית ושל שופל יעה אופני, ובנו, המשיב מס' 2, שימש כנהג המשאית והשופל.

בתאריך 12.1.16 בשטח פתוח בכפר ג'דידה-מכר, בסמוך לבית העלמין, בשטח בו מצויה פסולת בניין רבה, העמיסו המשיבים בצוותא פסולת בניין על המשאית והשליכו פסולת ברשות הרבים בשדה חקלאי פתוח במרחק כ-400 מטרים מבית העלמין.

המשיב מס' 1 העמיס את המשאית בפסולת בניין באמצעות השופל.

המשיב מס' 2 (נהג המשאית) נסע והשליך פסולת בניין המכילה שברי בטון, בלוקים, עודפי חפירה ועפר

המשמשים לבנייה, וזאת פעמיים מתוך המשאית אל השטח האמור, בהוראת המשיב מס' 1.

נטען בכתב האישום, כי השניים לכלכו את רשות הרבים.

למחרת, 13.1.16, בשטח פתוח בכפר ג'דידה-מכר, בסמוך לבית העלמין, בשטח בו מצויה פסולת בניין רבה, העמיסו המשיבים בצוותא פסולת בניין על המשאית והשליכו פסולת ברשות הרבים בשדה חקלאי פתוח במרחק כ-400 מטרים מבית העלמין.

המשיב מס' 1 העמיס את המשאית בפסולת הבניין באמצעות השופל.

המשיב מס' 2 (נהג המשאית) נסע והשליך פסולת בניין המכילה שברי בטון, בלוקים, עודפי חפירה ועפר המשמשים לבנייה, וזאת מתוך המשאית אל השטח האמור, פעמיים, בהוראת המשיב מס' 1 ולכלכו את רשות הרבים.

עוד נטען בכתב האישום, שבשני המועדים דלעיל כרו המשיבים בצוותא אדמה שהייתה מצויה בחלקה החקלאית בה השליכו המשיבים את הפסולת, יצרו בור עמוק וארוך, ממנו הוצאה אדמה נקיה, ובתוך הבור השליכו את הפסולת. שופל שהיה במקום דחף, ערבב ושיטח את הפסולת בתוך הבור במקום, במטרה להסתירו ולקבורו תחת אדמה נקייה בחלקה חקלאית. האדמה שהוצאה מהשטח הועמסה על משאית בבעלות המשיב מס' 1 והועברה אל חלקה אשר בבעלותו, המצויה בכפר בסמיכות לבית העלמין.

נטען בכתב האישום, שבמועדים הנ"ל גרמו המשיבים בצוותא למטרד לציבור בכך ששפכו פסולת בניין ברשות הרבים בשטח פתוח ללא גידור, ללא היתרים ו/או רישיונות וגרמו לציבור פגיעה, הטרדה, ואי-נעימות בשימוש ברשות הרבים.

עוד צוין בכתב האישום, שבאותם המועדים עסק המשיב מס' 1, בין השאר, באיסוף, הובלה ופינוי של פסולת ופסולת בניין, באמצעות משאית ושופלים ועיסוק זה הוא עסק טעון רישוי.

המשיב מס' 1 עוסק בכך ללא רישיון ו/או היתר זמני כדין.

כתב האישום ייחס לשני המשיבים עבירה של איסור לכלוך והשלכת פסולת לפי סעיף 2 ו-13(ב)(1) לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, מטרד לציבור לפי סעיף 215(א) של חוק העונשין, התשל"ז-1977, וכן כרייה בלתי חוקית, לפי סעיף 111 של פקודת המכרות.

למשיב מס' 1 בלבד ייחס כתב האישום עבירה של ניהול עסק ללא רישיון לפי סעיף 4 + 14 + 15 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, וכן צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995, פריטים 5.1 ב' ו-8.3 ב'.

ג. בהכרעת הדין מיום 14.1.18 (נימוקים ניתנו ביום 19.2.18) לאחר שמיעת העדויות, הרשיע בית משפט קמא את המשיבים בעבירת איסור לכלוך והשלכת פסולת לפי סעיפים 2 ו-13(ב)(1) לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 וכן בעבירת מטרד לציבור לפי סעיף 215(א) של חוק העונשין.

המשיב מס' 1 הורשע בנוסף גם בעבירה של עיסוק בעסק הטעון רישוי בלא רישיון ו/או היתר זמני לפי סעיפים 4 + 14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968.

בית משפט קמא זיכה את המשיבים מן העבירה של כרייה בלתי חוקית, לפי סעיף 111 של פקודת המכרות.

ד. בגזר הדין מיום 23.4.18 נדון המשיב מס' 1 למאסר על-תנאי של חודש אחד למשך שלוש שנים, והוטל עליו קנס בסכום של 40,000 ₪ או 80 ימי מאסר תמורתו ב-40 תשלומים חודשיים על סך 1,000 ₪ כל אחד החל מיום 20.5.18.

כמו כן הוטל על המשיב מס' 1 לחתום על התחייבות כספית בסך 60,000 ₪ להימנע מלעבור עבירה בגינה הורשע, למשך שלוש שנים, ובנוסף נפסל על תנאי מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של חודשיים, וכן נפסל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 4 חודשים למשך שנתיים.

המשיב מס' 2 נדון למאסר על-תנאי של חודש אחד למשך שלוש שנים והוטל עליו קנס בסכום של 30,000 ₪ או 60 ימי מאסר תמורתו ב-30 תשלומים חודשיים על סך 1,000 ₪ כל חודש, לרבות חתימה על התחייבות כספית בסכום של 40,000 ₪ להימנע מלעבור עבירה בגינה הורשע למשך שלוש שנים.

המשיב מס' 2 נפסל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של חודשיים ובנוסף נפסל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 4 חודשים על-תנאי למשך שנתיים.

באשר לתפוסים (המשאית והשופל) הורה בית משפט קמא על שחרורם בכפוף לתשלום עלויות האחזקה והאחסנה (לאחר שב"כ המדינה מסר ששווי האחסנה והגריירה עד מועד גזר הדין (23.4.18), מסתכם ב-77,400 ₪, אך לבקשת ב"כ המדינה עיכב בית משפט קמא את שחרור התפוסים שנתפסו בינואר 2016. עיכוב הביצוע נמשך לפי הוראת בית משפט זה.

ה. בנימוקי גזר הדין שניתנו ביום 7.5.18 עמד בית משפט קמא על חשיבות השמירה על משאבי הטבע, בהוסיפו, כי הערך המוגן הינו שמירת הסביבה בה אנו חיים ואין משמעות לשאלה האם הקרקע היא בבעלות פרטית או בבעלות ציבורית, שכן המדובר בפגיעה החורגת מגבולות המקום המדויק בו הושלכה הפסולת (עמ' 2 סיפא מתוך נימוקי גזר הדין).

בית משפט קמא הוסיף, שלמעשה של המשיבים קדם תכנון, ואין המדובר במעשה שנעשה באופן ספונטני אלא במעשה שחוזר על עצמו, מעשה המחייב תכנון מאין לקחת את הפסולת והיכן להטמינה וכיצד לכסות את הדברים.

באשר לנזק שנגרם ציין בית משפט קמא, שאין לו היכולת לכמת במדויק את הנזק שנגרם אולם ניתן להבינו מן הפגיעה בערכים המוגנים, ומדובר, לפי קביעת בית משפט קמא, בנזק הנפרס לאורך דורות (סעיף 8 בנימוקי גזר הדין).

בית משפט קמא הפנה בנימוקי גזר דינו לפסיקה רלוונטית ובכלל זה פסיקה בה צוין, שמדובר בעבירות קלות לביצוע שקיים בהן מרכיב כלכלי ברור של חיסכון בעלויות. עסקינן בעבירות חמורות הפוגעות פגיעה של ממש בערך המוגן (סעיף 10 בנימוקי גזר הדין), ולכן על בית המשפט להביא באמצעות הענישה שבגזר דינו לחוסר כדאיות כלכלית בביצוע העבירות.

בית משפט קמא ציין, בין היתר, שעל מתחם הענישה לכלול מאסר על-תנאי המביע את סלידתה של החברה מן המעשה, אף יותר מהטלת הקנס, ובכך יש אמירה ברורה כי החברה רואה במעשה מעשה פלילי במלוא משמעותו. העובדה שמתחם הענישה כולל גם מאסר (על-תנאי) מביאה להפחתת גובה הקנס שכן חלק מן הענישה בא לידי ביטוי במאסר המותנה (סעיף 11 של נימוקי גזר הדין).

את מתחם הענישה העמיד בית משפט קמא על טווח שבין מאסר על תנאי בן חודש, קנס בן 20,000 ₪, חתימה על התחייבות, פסילת רישיון נהיגה ופסילתו על תנאי, והתחייבות כספית לבין מאסר בפועל בן 6 חודשים, קנס בסכום של 100,000 ₪, פסילת רישיון הנהיגה ופסילתו על תנאי, לצד התחייבות כספית.

ו. באשר למשיב מס' 1 עמד בית משפט קמא על כך, שלמשיב מס' 1 עבר פלילי הכולל עבירות שכולן התיישנו, ובהן גם עבירת ביצוע עבודות ללא היתר ועבירת כריה שלא כדין, לצד עבירות רכוש ואלימות שכולן התיישנו.

עוד הוסיף בית משפט, שהמדינה הפנתה לגזר הדין שניתן כנגד המשיב מס' 1 ב-ת.פ. 56216-01-12 ביום 10.4.13, שם הורשע המשיב מס' 1 בעבירות דומות ונדון, בין היתר, למאסר על תנאי של 6 חודשים למשך שלוש שנים, ואולם המדינה לא טענה בפני בית משפט קמא לתחולתו של המאסר המותנה וגזר הדין אף אינו מופיע בגיליון ההרשעות הקודמות (ת/15).

למשיב מס' 2 אין הרשעות קודמות.

על יסוד כל האמור, הטיל בית משפט קמא על המשיבים את העונשים שכבר פירטנו לעיל.

ז. המדינה מלינה בערעורה על זיכויים של המשיבים מעבירת הכרייה הבלתי חוקית ועל קולת העונשים שהוטלו על המשיבים. הודעת הערעור המונחת בפנינו משתרעת על פני 21 עמודים.

באשר לזיכוי מעבירת הכרייה הבלתי חוקית קיבל ב"כ המדינה במהלך הדיון שהתקיים בפנינו ביום 19.7.18 את המלצתנו והודיע כי הוא חוזר בו מן הערעור על הזיכוי מעבירת הכרייה הבלתי חוקית (עמ' 3 לפרוט', ש' 15).

ח. באשר לערעור על גזר הדין הלינה המדינה על כך שגם אם ב"כ המדינה שהופיעה בפני בית משפט קמא לא ביקשה מפורשות בטיעוניה להפעיל את המאסר המותנה היה על בית משפט קמא לעשות כן לפי סעיף 55(א) של חוק העונשין.

המדינה הדגישה, שגם ב-ת"פ 56216-01-12 הורשע המשיב בעבירות על חוק שמירת הניקיון וחוק רישוי עסקים בנסיבות דומות מאוד, ואף זהות בחלקן לנסיבות בהן בוצעו העבירות נשוא הדיון בתיק הנוכחי. באותו גזר דין נדון אז המשיב מס' 1 ל-6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, קנס בסך 80,000 ₪ והתחייבות כספית בסך 80,000 ₪ למשך שנתיים, ובתוך פחות משלוש שנים מאז גזר הדין הנ"ל, שניתן ביום 10.4.13, שב וביצע המשיב מס' 1 עבירות דומות, ואף זהות, לאלה בהן הורשע בשעתו כשהנסיבות, לטענת המדינה, הינן החמורות ביותר שניתן להעלות על הדעת, כל זאת כשחרב המאסר על תנאי תלויה ועומדת מעל צווארו של המשיב מס' 1.

לטענת המדינה שגה בית משפט קמא משנמנע מלהפעיל את 6 חודשי המאסר על תנאי, ולמצער להאריכו, כשלצורך ההארכה נדרשים "טעמים שיירשמו" לפי סעיף 56 של חוק העונשין.

עוד טוענת המדינה, שבית משפט קמא הקל מאד במתחם הענישה אותו קבע, שכן הרף העליון של מתחם הענישה ההולם אמור לעמוד במקרה זה על שנת מאסר.

המדינה מדגישה, שלמרות חומרת מעשיו של המשיב מס' 1, ולמרות המאסר המותנה בר ההפעלה התלוי ועומד כנגדו, הסתפק בית משפט קמא בהטלת מאסר על תנאי בלבד, דהיינו, הרף התחתון ביותר של מתחם הענישה ההולם, כשאין נימוקים משמעותיים לקולא לזכות המשיב מס' 1.

לטעמה של המדינה, ראוי היה להשית על המשיב מאסר ממש.

ט. באשר לקנסות וההתחייבויות טוענת המדינה, כי בית משפט קמא חרג לקולא באופן קיצוני בגזר דינו ושגה בקביעת מתחם הקנס בין 20,000 ₪ ל- 100,000 ₪. גם בתוך המתחם עצמו הסתפק בית משפט קמא ברף התחתון יחסית של המתחם (40,000 ₪ לגבי המשיב מס' 1 ו- 30,000 ₪ לגבי המשיב מס' 2).

המדינה מפנה לפסיקה רלוונטית ומציינת, שקביעותיו של בית משפט קמא חורגות לקולא באופן קיצוני בהתחשב בנסיבות המקרה באופן המחייב התערבותה של ערכאת הערעור.

לטעמה של המדינה לא נתן בית משפט קמא את המשקל הראוי לנזק המשמעותי שנגרם ושהיה צפוי להיגרם כתוצאה מן העבירות שבוצעו, התמשכותן של העבירות וריבוי, ולעובדה שמדובר בעבירות כלכליות במהותן ולנסיבות שהביאו את המשיבים, כרבים אחרים דוגמתם, לבצע את העבירות.

מתחמי הקנס שקבע בית משפט קמא, כך נטען, אינם תואמים את עקרון ההלימה ואינם נותנים מענה לערכים החברתיים שנפגעו ומידת הפגיעה בהם, וחורגים ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מסוג זה. הערכים החברתיים לא זכו להגנה מספקת בפסיקתו של בית משפט קמא: ההגנה על הסביבה, ההגנה על איכות החיים של הציבור הרחב, שלומו ובריאותו, וכן ההגנה על בעלי החיים באזור בו בוצעו העבירות.

בהודעת הערעור חוזרת המדינה ומפנה לפסיקה הענפה שהניחה בפני בית משפט קמא בכל הנוגע למדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מסוג זה, כשמסקנת המדינה היא שקביעת המתחם בין 20,000 ₪ ל-100,000 ₪ מקלה מאוד ואינה עולה בקנה אחד, לא ברף התחתון של המתחם ולא ברף העליון שלו, עם מדיניות הענישה הנהוגה ועם מתחמי הענישה שקבעה הפסיקה.

י. לטענת המדינה מתחם הענישה הראוי בגין כל השלכת פסולת בודדת נע בין מאסר על תנאי לבין שישה חודשי מאסר בפועל, לצד קנס שנע בין 25,000 ₪ לבין 150,000 ₪ לעבירה מוגמרת.

בענייננו ביצעו המשיבים מספר השלכות, באופן שיטתי, על פני יומיים, בנסיבות חמורות, כולל (כך נטען) כריית קרקע והטמנת פסולת במעבה האדמה ולכן אמור מתחם הקנס במקרה זה לנוע, לטענת ב"כ המדינה, בין 200,000 ₪ לבין 700,000 ₪.

עוד מדגישה המדינה, שהפסיקה שבה והדגישה את הצורך בהפיכת עבירות מן הסוג בהן הורשעו המשיבים ללא כדאיות מבחינה כלכלית, שכן ביצוע העבירות נושא פירות כלכליים לא מבוטלים ומכאן הצורך האמיתי לשלול את הכדאיות הכלכלית. בענייננו שגה בית משפט קמא ביישום הפסיקה לגבי נסיבות המקרה הנוכחי, כשאין המדובר רק בהשלכת פסולת ברשות הרבים אלא גם בקבירתה בעומק הקרקע (ומדובר בקרקע חקלאית).

כמו כן לא נתן בית משפט קמא דעתו לאופן ביצוע העבירות, כמות וסוג הפסולת שנשפכה ברשות הרבים בארבע הזדמנויות שונות על פני יומיים.

י"א. המדינה מדגישה, שעונש המקסימום בעבירות לפי חוק שמירת הניקיון הוא מאסר שנה או קנס בסך 226,000 ₪ עבור כל אחד מן המשיבים לכל עבירה, במכפלת ארבע העבירות בהן הורשעו המשיבים. בנוסף לכך הורשע המשיב מס' 1 גם בעבירה של ניהול עסק טעון רישיון ללא רישיון עסק כדין והעונש

המירבי בגין עבירה זו הוא קנס בסך 75,300 ₪.

עוד מלינה המדינה על כך שבית משפט קמא לא נתן דעתו לעברו הפלילי של המשיב מס' 1 ובעיקר הרשעתו הקודמת מיום 10.4.13 בעבירות דומות מאד בנסיבותיהן ב-ת"פ (שלום חיפה) 56216-01-12. כמו כן, לא נתן בית משפט קמא את דעתו לחוסר שיתוף הפעולה מצד המשיבים, ואי-נטילת האחריות מצדם לכל אורך הדרך, ומה גם שהמשיבים לא הביעו כל חרטה בשום שלב של ההליך, גם לא בשלב הטיעונים לעונש. היה על בית משפט קמא ליתן ביטוי גם לצורך בהרתעה אישית, בפרט באשר למשיב מס' 1 שהפך את העיסוק העברייני לדרך חיים, זאת בנוסף לצורך בהרתעת הרבים.

י"ב. בנוסף טוענת המדינה, ששגה בית משפט קמא משקבע שאין לחלט את כלי הרכב (משאית ושופל) אשר נתפסו, כפי שביקשה המדינה בבקשת החילוט הכלולה בכתב האישום.

בית משפט קמא ציין, שאין הוא מורה על חילוט הואיל ונגרם נזק כלכלי כבד למשיבים שכלי הרכב שלהם תפוסים מזה תקופה ארוכה, ויהא עליהם לשאת בנוסף לכך בתשלום דמי אחסנה וגרירה. בנסיבות המקרה, כך טוענת המדינה, היה על בית משפט להורות על חילוט כלי הרכב. אמנם ההוראה המנדטורית בעניין חילוט שבסעיף 15ב' (ב) לחוק שמירת הניקיון אינה חלה על המשיב מס' 1 הואיל ולא ביצע עבירה נוספת בתוך שלוש שנים ממועד ביצוע העבירה הראשונה, אך אין להתעלם מכך שהמשיב מס' 1 ביצע עבירות דומות ברף החמור שלהן בשלהי 2011, דון בגין כך באפריל 2013, ושב לסורו בינואר 2016 כשהוא מבצע עבירות דומות ברף החמור ביותר. מדובר אפוא לטענת המדינה, בעברין מועד החוזר ומבצע את העבירות בהן הורשע מספר פעמים ובאופן שיטתי. שילוב זה מצדיק את חילוט הכלים.

המדינה מציינת, שהיא הפנתה את בית משפט קמא לפסיקה שאישרה חילוט של כלים בנסיבות דומות, אך בית משפט קמא לא התייחס לפסיקה זו ולא מצא לנכון לאבחן את הפסיקה מנסיבות המקרה נשוא הדיון. לכן, ראוי היה להורות על חילוט הכלים.

המדינה עותרת, כי בית משפט זה יקבל את הערעור ויטיל על המשיבים עונשים משמעותיים ומרתיעים, יפעיל את המאסר המותנה לגבי המשיב מס' 1, ויורה על חילוט הכלים שנתפסו.

י"ג. שונה עמדת המשיבים שהגישו כתב תשובה המתייחס רובו ככולו לעבירת הכרייה הבלתי חוקית ממנה זוכו המשיבים. כזכור חזרה בה המדינה מן הערעור על הזיכוי בעבירה זו.

באשר לטענת המדינה שהיה על בית משפט קמא להפעיל את ששת חודשי המאסר על תנאי התלויים ועומדים כנגד המשיב מס' 1 טוענים המשיבים, שהמדינה לא טענה בפני בית משפט להפעלת המאסר המותנה בטיעוניה לעונש.

לטעמם של המשיבים, יש לראות בנימוקי גזר דינו של בית משפט קמא נימוק מספיק שלא להטיל עונש מאסר בפועל, וכן מפנים הם להוראת סעיף 56(א) של חוק העונשין המאפשר את הארכת המאסר המותנה.

לעניין מתחם הענישה, טוענים המשיבים, שלא נפלה שגגה בגזר דינו של בית משפט קמא שהתייחס בנימוקיו למדיניות הענישה המקובלת בעבירות המיוחסות למשיבים. כמו כן מפנה ב"כ המשיבים למספר פסקי דין המצביעים על מתחם הענישה המקובל בתחום ולכן לטעמם של המשיבים יש לדחות את הערעור.

י"ד. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 19.7.18 ניסינו להביא את הצדדים לידי הסדר, אך ניסיונו לא עלה יפה.

ב"כ המדינה חזר בפנינו על הטענות שבערעור בכל הנוגע לקולת העונש, ועתר להחמרה משמעותית של הענישה, ובכלל זה הפעלת המאסר המותנה, הגדלת שיעורו של הקנס, וחילוט כלי הרכב. כמו כן הגיש ב"כ המדינה קובץ פסיקה לעיונו לתמיכה בטיעונו.

ב"כ המשיבים סבר לעומת זאת, שאין הצדקה להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא וכן טען, שבית משפט קמא לא טעה כשנמנע מלהפעיל את המאסר המותנה שכן ב"כ המדינה לא עתרה בפני בית משפט קמא להפעלתו. בנוסף הגיש ב"כ המשיבים לעיונו פסקי דין בעבירות דומות בהם הקנסות היו בסדר גודל דומה לאלה שנפסקו בעניינו על ידי בית משפט קמא, ומבלי שבוצע חילוט של כלי הרכב.

ט"ו. ב"כ המשיבים גם חזר בפנינו על טענתו, שכבר הועלתה בפני בית משפט קמא, ולפיה מטרת מעשיהם של המשיבים הייתה כשרה שכן אלה נועדו לאפשר לאנשים לקבור את מתיהם וזאת לבקשת הווקף ולבקשת הממונים במועצה.

נקדים ונדגיש כבר עתה, שטענה זו נדחתה, ובצדק, על ידי בית משפט קמא, ולא היה מקום להעלותה שנית.

בית משפט קמא קבע, בסעיף 33 של הכרעת הדין, כי בפועל לא הוכח שפינוי הפסולת מן השטח בוצע לבקשת התברואן ברשות המקומית של ג'דידה-מכר, או מאן דהוא.

בסעיף 34 של הכרעת הדין הוסיף בית משפט קמא:

"כי אין למאן דהוא הזכות להורות על ביצוע פעולה המנוגדת לחוק ובוודאי כי המבצע אינו יכול לבצעה בהסתמך על הוראה מסוג זה"(ההדגשה שלנו).

לקביעה זו אין בידינו אלא להצטרף, ולטעמנו דברים אלה פשוטים וברורים.

ט"ז. עתה הגיעה העת להכריע בגורלו של הערעור.

לאחר שנתנו דעתנו לכתב האישום שהוגש כנגד המשיבים, להכרעת הדין של בית משפט קמא, לטיעונים לעונש, לגיליון ההרשעות הקודמות, לרבות גזר הדין ש-בת"פ 56216-01-12, ולאחר שעיינו בגזר דינו של בית משפט קמא, בנימוקי הערעור, בתשובת ב"כ המשיבים, ובטיעונים שפורטו בפנינו בישיבת 19.7.18, והפסיקה הרלוונטית, מסקנתנו היא שדין הערעור על גזר הדין להתקבל בחלקו.

י"ז. מעיון בכתב האישום שבעובדותיו הורשעו המשיבים עולה, כי העבירות בוצעו על פני יומיים רצופים (12.1.16 + 13.1.16) כשהמשיב מס' 1 העמיס את המשאית בפסולת בנין באמצעות השופל, ובנו, המשיב מס' 2, נהג את המשאית והשליך, בהוראת המשיב מס' 1, את פסולת הבנין מתוך המשאית אל שדה חקלאי פתוח במרחק כ-400 מטרים מבית העלמין, וזאת פעמיים, בכל אחד משני הימים: הן ביום 12.1.16 והן ביום 13.1.16.

בגזר דינו עמד בית משפט על הערכים המוגנים שנפגעו על ידי העבירות שביצעו המשיבים: שימור משאבי הטבע שניתנו כפיקדון לבני האדם במטרה להעבירם לדורות הבאים, ושמירת הסביבה בה אנו חיים. הנזק הנגרם אינו תמיד בר תיקון ועלול להיות ממושך ובעל השפעה מרחיקת לכת.

עוד הצביע בית משפט קמא, ובצדק, על כך שאין המדובר בעבירות שבוצעו באופן ספונטני. לעבירות שביצעו המשיבים קדם תכנון, דהיינו, חשיבה מאין לקחת את הפסולת, היכן להטמינה וכיצד לכסות את הדברים. בכל אחד משני הימים (ברצף) בוצעה השלכת הפסולת פעמיים.

י"ח. סבורים אנו, שגזר דינו של בית משפט קמא אין בו כדי להביא לידי ביטוי לא את חומרת העבירות שביצעו המשיבים (כמפורט לעיל) ולא את חומרת התנהלותו של המשיב מס' 1 שהורשע ביום 10.4.13 בעבירות הדומות מאד לעבירות נשוא הדיון כאן, דהיינו, פחות משלוש שנים בטרם המעשים בגינם הוא נותן את דינו כיום, ומכאן שהמשיב מס' 1 לא השכיל להפיק את הלקח מהרשעתו הקודמת.

י"ט. בטרם נמשיך ונדון בעניינו של כל אחד מן המשיבים בנפרד נציין, שעיינו בפסיקה שכל אחד משני הצדדים הפנה אליה, זה בכה וזה בכה.

מטבע הדברים, אנו נתקלים במנעד של גזרי דין החל מענישה קלה יותר ועד לענישה מחמירה יותר. חובתנו להיצמד לתורת הענישה האינדיבידואלית ולהחליט לפי הנסיבות הספציפיות המצויות בפנינו. עלינו להציב לנגד עינינו את נסיבות ביצוע העבירות מחד גיסא, ואת נסיבותיהם של מבצעי העבירות מאידך גיסא.

כ. באשר למשיב מס' 1 נתייחס לשלוש סוגיות:

שיעור הקנס, המאסר המותנה שב-ת"פ 56216-01-12, וחילוט המשאית והשופל.

כ"א. הקנס שהטיל בית משפט קמא על המשיב מס' 1 (40,000 ₪ או 80 ימי מאסר תמורתו) איננו הולם כלל ועיקר את חומרת העבירות שביצע המשיב מס' 1. יש לזכור שהמשיב מס' 1 הוא הבעלים של המשאית ושל השופל והוא אשר הורה למשיב מס' 2, לפי עובדות כתב האישום, לנסוע במשאית ולהשליך את הפסולת מן המשאית לשדה החקלאי.

על כך יש להוסיף, כאמור כבר לעיל, שהעבירות בוצעו לאחר תכנון מוקדם, על פני יומיים ברצף, והכל כשעונש של שישה חודשי מאסר על תנאי שנגזר על המשיב מס' 1 פחות משלוש שנים קודם לכן, תלוי ועומד כנגדו. יודגש, שאלה עבירות שקל לבצען וקשה לאתר את המבצעים.

כ"ב. חשוב להדגיש, שבהתאם לפסיקה העבירה של השלכת פסולת היא במהותה עבירה כלכלית ולכן ראוי להטיל בדרך כלל על מי שמורשע בעבירה מסוג זה עונש כספי משמעותי על מנת להביא למצב של חוסר כדאיות כלכלית מלכתחילה.

עינו: ע"פ 38316-10-13 (מחוזי מרכז) **תקלה ואח' נ' מדינת ישראל** (8.5.14), פסקה 23:

"... קיים בה מרכיב כלכלי ברור של חסכון בעלויות הובלת פסולת הבניין לאתר מורשה..."

... - המדובר בעבירות שמהותן כלכלית מובהקת, ובמסגרת זו ראוי ליתן את תשומת הלב לעיקרון הידוע כ"הפנמת עלויות", המקובל בדרך כלל בתחום העבריינות הסביבתית ושיש בה ביטוי לפן הכלכלי של העבירות בניסיון להביאן למצב של חוסר כדאיות כלכלית מלכתחילה, ועל ידי הטלת עונשים כספיים משמעותיים. אין צריך לומר כי אם יביא העבריין הכלכלי בחשבון רווחיו גם את העלויות האמיתיות הכרוכות בביצוע העבירות אותן יהיה חייב הוא לשלם, ככל שיועמד הוא על מעשיו לדין, יהיה בכך אולי משום תמריץ עבורו להימנע מראש מביצוען והוא יחשוב טרם ביצוע העבירה על כדאיותה, בבחינת "סוף מעשה במחשבה תחילה".

וכן: עפ"ג (מחוזי מרכז) 17132-05-16 **מדינת ישראל נ' בדיר ואח'** (22.11.16):

"... בית משפט קמא ציין בגזר דינו, ובצדק, כי בתי המשפט נוקטים במדיניות ענישה משמעותית שמטילה עונשי קנס גבוהים ביחס לעבירות של השלכת פסולת ברשות הרבים, כפי שעשו המשיבים. הנימוק להחמרה נועץ במניע הכספי שעמד מאחורי ביצוע המעשים ומאחר ומדובר במניע כספי, מן הראוי להטיל ענישה כלכלית שתהפוך את מעשיהם של המשיבים ללא כדאיים" (ההדגשה שלנו).

כ"ג. לכל האמור יש להוסיף, שבהרשעתו מיום 10.4.13 בעבירות דומות עד מאוד הוטל על המשיב מס' 1 קנס בסכום של 40,000 ₪ או 6 חודשי מאסר, אך המשיב מס' 1 הוכיח במו ידיו שהוא לא הפיק את הלקח, ולכן אין לקבל את עמדת בית משפט קמא, שהטיל על המשיב מס' 1 אותו שיעור קנס (40,000 ₪) כפי שהוטל עליו ב-ת"פ 56216-01-12, כשהמשיב מס' 1 מוכיח במו ידיו, שאין יראת החוק עליו, והוא חוזר ומבצע עבירות דומות, שנים ספורות לאחר הרשעתו הקודמת.

לאחר ששקלנו בדבר, החלטנו להעמיד את הקנס שיהא על המשיב מס' 1 לשלמו על סך 120,000 ₪ או 200 ימי מאסר תמורתו, וזאת חלף הקנס שהטיל עליו בית משפט קמא.

הקנס ישולם ב-40 תשלומים חודשיים שווים ורצופים ע"ס 3,000 ₪ כל אחד, החל מיום **20.8.18** ובכל 20 לחדש עוקב.

כ"ד. באשר למאסר המותנה בן 6 חודשים למשך שלוש שנים מ-ת"פ 56216-01-12 (מוצג ת/16) העיר בית משפט קמא, בסעיף 13 של גזר דינו, שב"כ המדינה הציגה את כתב האישום וגזר הדין, אך היא לא טענה לתחולתו, ומה גם שגזר הדין הנ"ל אינו מופיע בגיליון ההרשעות הקודמות של המשיב מס' 1 (ת/15).

כ"ה. עמדתו זו של בית משפט אינה מקובלת עלינו.

נכון הוא, שגזר הדין (ת/16) אינו מופיע בגיליון ההרשעות הקודמות (ת/15), ולא הובא בפנינו הסבר של ממש כיצד קרה הדבר, אך העיקר הוא שאין כל מחלוקת על כך שהמשיב מס' 1 אכן הורשע בהתאם לעובדות כתב האישום שבת"פ 56216-01-12, ודינו נגזר כאמור בגזר הדין לפי המופיע במוצג ת/16.

עצם העובדה שב"כ המדינה הציגה את גזר הדין הנ"ל, אך לא טענה לתחולתו, אין בה כדי לפטור את בית המשפט מליתן דעתו מפורשות למאסר המותנה המוצג בפניו כשגם לא הייתה כל מחלוקת על כך שנוכח ההרשעה הנוכחית המאסר המותנה הנ"ל הוא בר הפעלה.

סעיף 55(א) של חוק העונשין מורה אותנו: **"מי שנידון למאסר על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת, יצווה בית המשפט על הפעלת המאסר על תנאי"** (ההדגשה שלנו), משמע, בפנינו הוראה מנדטורית המחייבת את בית המשפט לצוות על הפעלת המאסר המותנה התלוי ועומד כנגד נאשם שהורשע בעבירה נוספת המפעילה את התנאי. יודגש, שלפי סעיף 55(ג) של חוק העונשין רשאי **כל** שופט של אותו בית משפט שהרשיע את הנידון ליתן את הצו המורה על הפעלת המאסר המותנה.

כ"ו. יחד עם זאת מרכז סעיף 56 של חוק העונשין את התוצאה על ידי כך שהוא מאפשר להאריך את תקופת התנאי (בין אם על דרך הארכה ובין אם על דרך חידוש), למרות האמור בסעיף 55 הנ"ל, וזאת לתקופה של שנתיים **"אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי"**.

כ"ז. אין לכחד שנוכח כל הנסיבות שפורטו לעיל התלבטנו האם אין מקום להורות במקרה זה על הפעלת המאסר המותנה שהרי המשיב מס' 1 הוכיח במו ידיו שהוא לא הפיק את הלקח הנדרש כאשר בית המשפט בגזר דינו מיום 10.4.13 הלך כברת דרך של ממש לקראתו והסתפק בהטלת שישה חודשי מאסר על תנאי. במקום להפנים שניתנה לו הזדמנות להיחלץ מעונש מאסר בפועל חזר המשיב מס' 1 לסורו בתוך פחות משלוש שנים.

לא בלי היסוס החלטנו במקרה זה להורות על חידוש המאסר המותנה בן 6 החודשים שבת"פ 56216-01-12 לתקופה של שנתיים החל מהיום, בהביאנו בחשבון את גילו של המשיב מס' 1 כיום (כבן 67) ובהתחשב בקנס המשמעותי שמוטל עליו לפי פסק דינו, קנס שאמור להבהיר למשיב מס' 1 את חוסר הכדאיות שבביצוע עבירות מסוג זה.

נדגיש, כי אם המשיב מס' 1 יעבור עבירה בה הורשע בתיק זה בתקופת התנאי, ויורשע פעם נוספת, בין אם בתקופת התנאי, ובין אם לאחריה, **לא** תהא עוד אפשרות להאריך (או לחדש) את המאסר המותנה הנ"ל (סעיף 56(ב) של חוק העונשין).

עוד נציין, שהמאסר המותנה בן חודש ימים שהטיל בית משפט קמא על המשיב מס' 1 (סעיף 14(א) של נימוקי גזר הדין) - **מבוטל**.

כ"ח. לעניין חילוט המשאית והשופל הורה בית משפט קמא על שחרורם בצינו שהם תפוסים מזה למעלה משנתיים, ומדובר בנזק כלכלי כבד שהרי מדובר בכלים שאינם עובדים, מה גם שלצורך שחרורם יהא על המשיבים לשלם את עלות אחזקתם בסך של כ-2,000 ₪ לחודש עבור כל כלי למשך כל תקופת התפיסה, בתוספת עוד סך של 3,000 ₪ עבור גרירת כל כלי.

ב"כ המדינה עותר בפנינו, כי נתערב בגזר דינו של בית משפט קמא ונורה על חילוטם של כלי הרכב בהדגישו את עברו של המשיב מס' 1 שהורשע לפני פחות משלוש שנים בעבירות דומות עד מאוד, כך שמדובר לטעמו בעבריו מועד ששב ומבצע עבירות מן הסוג נשוא ערעור זה, כשהכלים התפוסים הם בבחינת "שור נגח" (רע"פ 1792/99 **גאלי נ' משטרת ישראל**, פ"ד נג(3) 312 (1999)). כמו כן ציין ב"כ המדינה, ש המשיב מס' 1 ביצע את העבירות, כמתואר בעובדות כתב האישום, מספר פעמים, ובאופן שיטתי.

כ"ט. לאחר ששקלנו בדבר החלטנו שלא להתערב בהחלטת בית משפט קמא בדבר שחרור התפוסים. נציין, שבענייננו חילוט הכלים שנתפסו נתון לשיקול דעתו של בית המשפט (סעיף 15(א) של חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984), וזאת במובחן מהוראת סעיף 15(ב) של החוק, הקובעת בהוראה מנדטורית שיש לחלט את הרכב ממנו הושלכה הפסולת, בנוסף על כל עונש, לאחר שהורשע אדם בביצוע עבירה שניה לפי סעיף 13(ג)(א1)(א) של החוק, ככל שהעבירה השניה בוצעה בתוך שלוש שנים ממועד ביצוע העבירה הקודמת.

מכאן, שבענייננו הוראה זו אינה חלה, אלא חל סעיף 15ב(א), הקובע שרשאי בית המשפט לצוות על חילוט חפץ ששימש לביצוע עבירה לפי החוק.

ל. נציין, שהקנס המשמעותי שאנו מטילים על המשיב מס' 1 מתווסף לעובדה שהמשאית והשופל המשמשים ככלי עבודה לפרנסתו של המשיב מס' 1 תפוסים מזה כשנתיים ומחצה והשבתם לאחר פרק זמן זה משמעותה נזק כלכלי לא מבוטל, כפי שגם ציין בית משפט קמא בנימוקי גזר דינו.

בנוסף, יהא על המשיב מס' 1 לשאת בשווי האחסנה והגרירה כשהסכום נכון למועד שימוע גזר דינו של בית משפט קמא (23.4.18) הגיע לכדי 77,400 ₪.

בהביאנו בחשבון את ההוצאה הכספית בגין אחסנה וגרירה, בנוסף לנזק הנובע מהשבתת הכלים מזה כשנתיים ומחצה, לרבות הקנס המשמעותי נשוא פסק דין זה, נראה, כי יש בתוצאה הכוללת משום ענישה כלכלית שיש בה כדי להפוך את מעשיו של המשיב מס' 1 לבלתי כדאיים מדעיקרא, גם **מבלי** להורות על חילוט הכלים התפוסים.

ל"א. באשר למשיב מס' 2, בנו של המשיב מס' 1, שזו הרשעתו הראשונה, לא ראינו מקום להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא, אך **למעט** עונש המאסר המותנה בן חודש אחד שהוטל עליו, שאין בו כדי לשקף הרתעה מספקת.

עונש המאסר המותנה מעצם טיבו וטבעו צופה פני עתיד וראוי שהמשיב מס' 2 יבין כי עבירות אלה של שפיכת פסולת הפוגעות וגורמות נזק למשאבי הטבע ולסביבה בה אנו חיים הן עבירות חמורות, ואם יחזור ויבצע עבירה זו עלול הוא לעמוד בפני מצב שהמאסר המותנה יופעל.

כאמור, עונש מאסר מותנה בן חודש אחד אינו מבטא את חומרת העבירה ולפיכך אנו מעמידים את תקופת המאסר המותנה של המשיב מס' 2 על **שלושה חודשים** למשך שלוש שנים, במקום פרק הזמן שקבע בית משפט קמא, והתנאי הוא שהמשיב מס' 2 לא יעבור בתקופה זו עבירה מן העבירות בגין הורשע בתיק זה.

ל"ב. אין הצדקה להתערב בשאר רכיבי הענישה שנגזרו על המשיב מס' 2 הן משום שאין לו כל הרשעות קודמות, והן משום שיש להביא בחשבון שאביו, המשיב מס' 1, הורשע גם בעבירות של ניהול עסק ללא רישיון ועבירה לפי צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי) שבהן המשיב מס' 2 לא היה מעורב.

ל"ג. התוצאה מכל האמור לעיל היא כדלקמן:

1. בכל הנוגע לערעור על הכרעת הדין לגבי העבירה של כרייה בלתי חוקית, ערעור שממנו המערערת חזרה בה - **אנו מורים על מחיקתו.**

עמוד 13

2. (א) בכל הנוגע למשיב מס' 1 - אנו מקבלים את הערעור באשר לשיעורו של הקנס ומעמידים אותו על 120,000 ₪ או 200 ימי מאסר תמורתו, וזאת חלף הקנס שהטיל בית משפט קמא.

הקנס ישולם ב-40 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים ע"ס 3,000 ₪ כל אחד, החל מיום **20.8.18** ובכל 20 לחודש עוקב. אי-עמידה באחד מתשלומי הקנס תעמיד את יתרת הקנס לפירעון מיידי.

אם הספיק המשיב מס' 1 לבצע תשלום על חשבון הקנס מאז ניתן גזר דינו של בית משפט קמא עד היום, יקוזזו סכומים אלה (ככל ששולמו) מסכום הקנס נשוא פסק דינו.

(ב) אנו מורים על חידוש המאסר המותנה בן 6 החודשים שבת"פ 56216-01-12 לתקופה של שנתיים החל מהיום. מובהר למשיב מס' 1 שאם יחזור בתקופת התנאי ויעבור עבירה מן העבירות נשוא תיק זה ויורשע עליה בתקופת התנאי או לאחריה, יופעלו 6 חודשי המאסר המותנה **ולא** תהא עוד אפשרות להאריך (או לחדש) את המאסר המותנה הנ"ל.

(ג) המאסר המותנה בן חודש ימים שהטיל בית משפט קמא על המשיב מס' 1 - **מבוטל**.

(ד) כל שאר רכיבי גזר דינו של בית משפט קמא בכל הנוגע למשיב מס' 1, עומדים בעינם ללא כל שינוי, לרבות החלטת בית משפט קמא בדבר שחרור המשאית והשופל. עיכוב הביצוע של שחרור התפוסים - **מבוטל** (בכפוף לתשלום מלוא עלויות האחזקה, האחסנה והגרירה).

3. (א) בכל הנוגע למשיב מס' 2 אנו מקבלים את הערעור לגבי עונש המאסר המותנה שהוטל עליו ומעמידים את תקופת המאסר המותנה על **שלושה חודשים** למשך שלוש שנים, במקום פרק הזמן שקבע בית משפט קמא. התנאי הוא שהמשיב מס' 2 לא יורשע בתקופה זו בעבירה מן העבירות בגין הורשע בתיק זה.

(ב) כל שאר רכיבי גזר דינו של בית משפט קמא בכל הנוגע למשיב מס' 2 - עומדים בעינם ללא כל שינוי.

ניתן היום, כ"ד אב תשע"ח, 05 אוגוסט 2018, במעמד הנוכחים.

א' לוי, שופט

כ' סעב, שופט

י' גריל, שופט בכיר
[אב"ד]